

**AZ EURÓPAI UNIÓ
TANÁCSA**

**Brüsszel, 2012. március 20. (21.03)
(OR. en)**

**6129/1/12
REV 1**

**COHOM 57
PESC 326**

FELJEGYZÉS AZ „I/A” NAPIRENDI PONTHOZ

Küldi: a Tanács Főtitkársága

Címzett: a PBB/a Coreper/a Tanács

Előző dok. sz.: 8590/08 PESC 450 COHOM 41

Tárgy: Iránymutatás az EU harmadik országokra irányuló, a kínzással és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmóddal vagy büntetéssel kapcsolatos politikájáról
– Az iránymutatás aktualizálása

---

1. A kínzásra és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódra vagy büntetésre vonatkozó iránymutatás felülvizsgálatának befejeztével az emberi jogi munkacsoport megerősítette, hogy hozzájárul a kínzással kapcsolatos uniós iránymutatás naprakésszé tett változatához, melyet e feljegyzés melléklete tartalmaz.
2. A Politikai és Biztonsági Bizottság felkérést kap, hogy hagyja jóvá a kínzásra és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódra vonatkozó iránymutatás naprakésszé tett változatát a Coreperen keresztül történő, Tanács általi elfogadás céljából.

**IRÁNYMUTATÁS AZ EU HARMADIK ORSZÁGOKRA IRÁNYULÓ, A KÍNZÁSSAL ÉS
MÁS KEGYETLEN, EMBERTELEN VAGY MEGALÁZÓ BÁNÁSMÓDDAL VAGY
BÜNTETÉSSSEL KAPCSOLATOS POLITIKÁJÁRÓL
(az iránymutatás aktualizálása)**

CÉL

Ezen iránymutatás célja, hogy olyan operatív eszközzel ruházza fel az EU-t, amelyet harmadik országokkal való bármilyen szintű kapcsolataiban és többoldalú emberi jogi fórumokon egyaránt felhasználhat azon aktuális erőfeszítései támogatására és erősítésére, amelyek a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak megelőzésére és felszámolására irányulnak a világ valamennyi részében. Ezen iránymutatásban a „kínzás” kifejezés a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód elleni egyezmény (CIDT) 1. cikkében előírt meghatározásnak felel meg. Ezen iránymutatás alkalmazásában „a rossz bánásmód egyéb formái” a következők: a kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés bármely formája, beleértve a testi fenyítést is, amely megfosztja az egyént testi és lelki épségétől. Bár az elsődleges cél a kínzással és a rossz bánásmód egyéb formáival kapcsolatos konkrét kérdések kezelése, az iránymutatás hozzájárul az EU emberi jogi politikájának megerősítéséhez, valamint az EU egyéb emberi jogi iránymutatásainak és a nemzetközi humanitárius jog tiszteletben tartásának előmozdításáról szóló uniós iránymutatásnak a végrehajtásához is.

BEVEZETÉS

Az Európai Unió a szabadság, a demokrácia, az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartása, valamint a jogállamiság elvén alapul. Ezeket az elveket valamennyi tagállam a magáénak vallja. Az emberi jogok tisztelete az EU közös kül- és biztonságpolitikájának (KKBP) az egyik fő célkitűzése.

A kínzás és a rossz bánásmód egyéb formái az emberi jogok, a személyi sérthetlenség és az emberi méltóság egyik legdurvább megsértése. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata szerint senki nem vethető alá kínzásnak vagy kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek. A nemzetközi jog nem engedélyez kivételeket. Valamennyi ország köteles a kínzás és a rossz bánásmód valamennyi egyéb formájára vonatkozó feltétlen tilalom követelményének minden körülmények között megfelelni. A nemzetközi közösség erőfeszítései ellenére a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formái a világ minden részében továbbra is előfordulnak. A kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak elkövetői pedig számos országban továbbra is büntetlenséget élveznek.

A kínzás és a rossz bánásmód valamennyi egyéb formájának az EU-ban és az egész világon való megelőzésére és felszámolására irányuló törekvéseket valamennyi EU-tagállam szilárdan támogatja. E jog előmozdítása és védelme az EU emberi jogi politikájának elsődleges célkitűzése.

A kínzás és a rossz bánásmód valamennyi egyéb formájának megelőzésére és felszámolására, valamint a kínzás áldozatainak rehabilitációjára irányuló törekvéseiben az EU az emberi jogokra, az igazságszolgáltatásra és a fegyveres konfliktus során való eljárásra vonatkozó, megfelelő nemzetközi és regionális normákat és szabályokat követi, amelyek nem teljes felsorolása a mellékletben szerepel.

OPERATÍV IRÁNYMUTATÁS

Ezen iránymutatás operatív részének az a célja, hogy meghatározza azon módszereket, amelyekkel a KKBP keretein belül hatékonyan lehet küzdeni a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak megelőzéséért.

Az EU tevékenyen támogatja az e téren működő szereplőket (ideértve többek között az ENSZ Kínzás Elleni Bizottságát, a kínzás megelőzésével foglalkozó ENSZ-albizottságot, az ENSZ Emberi Jogi Bizottságát, az ENSZ erőszakos eltűnésekkel foglalkozó bizottságát, az Európa Tanács kínzás megelőzésével foglalkozó bizottságát, valamint az ENSZ különleges eljárásait és egyéb szereplőket). Az EU kezdeményező módon hozzájárul a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formái elleni jelenlegi nemzetközi és regionális biztosítékok megerősítéséhez és hatékony végrehajtásához.

Országstratégiák

A kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak szempontjait megfelelően érvényre kell juttatni az EU egyedi országokra vonatkozó emberi jogi stratégiáiban, és kielégítő módon foglalkozni kell velük. Azon országoknál, amelyek kapcsán a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formái továbbra is prioritásnak számítanak, alaposan elemezni kell a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak helyzetét, lehetséges megelőző intézkedéseket és mechanizmusokat kell meghatározni, valamint meg kell tenni az ahhoz szükséges lépéseket, hogy a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak elkövetői ne élvezhessenek büntetlenséget. E tekintetben a Tanács 2008-as következtetéseinek megfelelően hangsúlyozni kell a végrehajtási intézkedések (8407/1/08), az aktív figyelemfelkeltő intézkedések, valamint a kormányzati szervek és a civil társadalom közötti együttműködés fontosságát. Azon országoknál, amelyek esetében a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formái nem számítanak prioritásnak, ezeket a kérdéseket akkor kell napirendre tűzni, amikor az illető országban a kínzás vagy a rossz bánásmód egyéb formái tapasztalhatók.

Nyomon követés és jelentés

Az EU misszióvezetői a jelentéseikben kitérnek a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak kérdésére, amennyiben az országban ilyenek tapasztalhatók. Azon országokra nézve, amelyek kapcsán az emberi jogi országstratégia szerint a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formái továbbra is prioritásként kezelendők, az EU misszióvezetői elemzik a kínzás és a rossz bánásmód előfordulását és a leküzdésük érdekében tett intézkedéseket, valamint rendszeresen értékelik az uniós fellépések hatásait.

Az EU harmadik országokkal kapcsolatos fellépései

Az EU célja, hogy a harmadik országokat meggyőzze, hozzanak hatékony intézkedéseket a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formái ellen, és biztosítsák a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formái tilalmának teljes és kivétel nélküli végrehajtását. Harmadik országokkal való kapcsolataiban az EU szót emel azért, hogy valamennyi ország csatlakozzon a vonatkozó nemzetközi normákhoz és előírásokhoz és tartsa be azokat, és ebből következően hangsúlyozni fogja, hogy a kínzást és a rossz bánásmód egyéb formáit a nemzetközi jog minden körülmények között tiltja. Az EU e célkitűzéseit emberi jogi politikája szerves részeként ismerteti, és hangsúlyozza, hogy mennyire fontosnak tartja a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak megelőzését világméretű felszámolásuk céljából.

Az EU olyan holisztikus és proaktív megközelítést alkalmaz, amely a kínzás felszámolását célzó valamennyi fontos elemet magában foglalja: megelőzés, védelem, továbbá a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak áldozataira összpontosító rehabilitáció.

Az EU tagállamai a terrorizmus elleni küzdelem során eltökéltek aziránt, hogy teljes mértékben teljesítsék a kínzást és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot vagy büntetést tiltó nemzetközi kötelezettségeiket.

A) E célkitűzések elérése érdekében az EU többek között az alábbi fellépésekhez folyamodik:

Politikai párbeszéd

Az EU harmadik országokkal és regionális szervezetekkel folytatott politikai párbeszédének emberi jogi része kiterjed a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak kérdésére is. Az EU a harmadik országokkal a terrorizmus elleni küzdelemről folytatott párbeszéd keretében fel fogja vetni a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formái tilalmának kérdését. Növelni kell az emberi jogok és a jogállamiság, többek között a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak tilalma terén meglévő kapacitásokat, egyebek mellett a harmadik országok arra való ösztönzése révén, hogy az emberi jogi szempontokat építsék be a terrorizmusellenes tevékenységeikbe.

Démarche-ok

Az EU démarche-okat és nyilvános nyilatkozatokat tesz, amelyekben arra buzdítja az adott harmadik országokat, hogy hozzanak hatékony intézkedéseket – megelőző intézkedéseket is ideértve – a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formái ellen. Ha szükséges, az EU tájékoztatást kér az állítólagos kínzásról vagy rossz bánásmódról. Az EU a pozitív fejleményekre is reagálni fog.

Kínzás és rossz bánásmód egyedi, jól dokumentált eseteiben az EU (bizalmas vagy nyilvános démarche révén) nyomatékosan javasolja az adott ország hatóságainak, hogy biztosítsák az áldozat és más érintett személyek biztonságát, akadályozzák meg a visszaéléseket, nyújtsanak tájékoztatást, alkalmazzanak megfelelő biztosítékokat, továbbá szavatolják egy gyors, eredményes, független és pártatlan kivizsgálás lefolytatását, hogy az elkövetőket felelősségre vonhassák, és megkönnyítsék a teljes és hatékony jóvátételt. Az egyedi esetekre irányuló fellépéseket eseti alapon határozzák meg, és egy általános démarche részét képezhetik.

Kétoldalú és többoldalú együttműködés

A kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak megelőzése és az ellenük folytatott küzdelem elsődleges fontosságú kérdésnek tekintendő az emberi jogok érvényesülésének előmozdítására irányuló valamennyi két- és többoldalú együttműködésben, összefogva többek között a civil társadalommal, beleértve a jog, az egészségügy, valamint az oktatás és képzés terén. Különös figyelmet kell fordítani az ilyen együttműködésre a demokrácia és az emberi jogok európai eszköze (EIDHR) keretein belül, valamint a jogállamiságot és a biztonsági ágazat reformját támogató együttműködési/kétoldalú/regionális programokban.

Igen súlyos esetekben megfontolandó a társulási, partnerségi és együttműködési megállapodások emberi jogi rendelkezéseire való hivatkozás. Adott esetben a GSP+ keretében nyújtott előnyök visszavonását is fontolóra lehet venni.

Bírósági tárgyalások megfigyelése

A misszióvezetők arra törekszenek, hogy követségi képviselőket küldjenek megfigyelőként olyan tárgyalásokra, ahol alapos indokkal feltételezhető, hogy a vádlottakat kínzásnak vagy rossz bánásmódnak vetették alá.

B) A kínzás elleni fellépéseiben az EU többek között az alábbi intézkedések meghozatalára ösztönzi a harmadik országokat:

a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak megelőzése, tilalma és elítélése

- annak biztosítása, hogy a kínzás valamennyi formája – ideértve annak kísérletét, az ahhoz való hozzájárulást és az abban való részvételt – a helyi büntetőjog értelmében bűncselekménynek minősüljön, és megfelelő szankciókkal büntethető legyen;
- a kínzás és a rossz bánásmód valamennyi egyéb formájának elítélése a legmagasabb szinten;
- valamennyi olyan jogszabály hatályon kívül helyezése vagy módosítása, amely célja vagy hatása révén engedélyezi vagy jóváhagyja a kínzást vagy a rossz bánásmód egyéb formáit;

- hatékony jogszabályi, közigazgatási, igazságügyi és egyéb intézkedések meghozatala a kínzás és a rossz bánásmód eseteinek megelőzésére a joghatósága alá tartozó valamennyi területen; az olyan eszközök készítésének, kereskedelmének, kivitelének, behozatalának és használatának megelőzése és tilalma, amelyek kizárólag kínzás vagy a rossz bánásmód egyéb formáinak céljára használhatók, továbbá a visszaélések megelőzése céljából az olyan eszközök készítésének, kereskedelmének, kivitelének, behozatalának és használatának a szigorú ellenőrzése, amelyek kínzás vagy a rossz bánásmód egyéb formáinak céljára is használhatók, az egyes, a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelméről szóló 1236/2005/EK tanácsi rendeletben foglaltaknak megfelelően.

A nemzetközi normák és eljárások betartása és végrehajtása

- csatlakozás az ENSZ kínzás elleni egyezményéhez és annak fakultatív jegyzőkönyvéhez, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányához és a vonatkozó regionális eszközökhöz, mint például a kínzás afrikai megelőzéséről és tilalmáról szóló Robben Island-i iránymutatáshoz, a kínzás megelőzéséről és büntetéséről szóló Amerika-közi egyezményhez, valamint a kínzás megelőzéséről szóló európai egyezményhez; a CPED-hez való csatlakozás fontolóra vétele;
- az ENSZ kínzás elleni egyezményével, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányával, a CPED-vel és az egyéb vonatkozó szerződések céljaival összeegyeztethetetlen fenntartások visszavonása;
- az ENSZ kínzás elleni egyezményével, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányával, a CPED-vel, valamint egyéb vonatkozó megállapodásokkal kapcsolatban tett egyéb fenntartások visszavonásának mérlegelése;
- az ENSZ kínzás elleni egyezménye, a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről szóló ENSZ-egyezmény, a CPED és a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya alapján egyéni és államközi panaszok benyújtása lehetőségének mérlegelése;
- csatlakozás a Nemzetközi Büntetőbíróság alapokmányához;
- a nemzetközi és regionális emberi jogi szervezetek – többek között az ENSZ – átmeneti védelmi intézkedésekre vonatkozó kéréseinek, döntéseinek, határozatainak és ajánlásainak való megfelelés;
- együttműködés az ENSZ kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni küzdelemmel foglalkozó különleges jelentéstevőjével, valamint az egyéb különleges eljárásokban való részvétel;
- együttműködés a Kínzás Elleni Bizottsággal, a kínzás megelőzésével foglalkozó albizottsággal (SPT) és az ENSZ-egyezmény alapján létrehozott egyéb testületekkel, ideértve az adott szerv következtetéseiben és álláspontjaiban szereplő ajánlások végrehajtását és nyomon követését, valamint az SPT látogatási jelentéseinek közzétételéhez való hozzájárulást;

- annak biztosítása, hogy a nemzeti jogszabályok teljesen kizárják annak lehetőségét, hogy bárkit erőszakkal olyan országba szállítsanak, amelyről alapos okkal feltételezhető, hogy ott az illető személyt kínzásnak vagy a rossz bánásmód egyéb formáinak vetnék alá (a származási országot is ideértve), vagy amelyben fennáll annak a veszélye, hogy az illető személyt ilyen országba szállítsák tovább, emellett az ilyen döntések meghozatala előtt biztosítani kell a tényleges, független és pártatlan felülvizsgálat lehetőségét;
- az olyan országokban, ahol még mindig alkalmazták a halálbüntetést, annak biztosítása, hogy a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 6. cikkében szereplő korlátozásokon túlmenően a kivégzések és a halálraítéltek fogvatartási körülményei a lehető legkevesebb testi és lelki szenvedést okozzák a halálraítéltnak;
- együttműködés az Európa Tanács megfelelő mechanizmusaival, különösen az Emberi Jogok Európai Bíróságának határozatainak, valamint a Kínzás, Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetések Megelőzésére Létrehozott Európai Bizottság ajánlásainak végrehajtása révén; hozzájárulás a bizottságnak az országban tett látogatásról készített jelentésének közzétételéhez.
- együttműködés a releváns regionális emberi jogi szervezetekkel és mechanizmusokkal.

A fogvatartási helyekkel kapcsolatos biztosítékok és eljárások elfogadása és végrehajtása

- jogi és eljárási biztosítékok elfogadása és végrehajtása a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formái ellen annak biztosítása érdekében, hogy a szabadságuktól megfosztott személyek haladéktalanul igazságügyi hatóság elé kerüljenek, továbbá haladéktalanul, majd rendszeresen független ügyvédhez fordulhassanak és vele bizalmasan érintkezhessenek, illetve orvosi ellátáshoz juthassanak; valamint annak biztosítása érdekében, hogy a szabadságuktól megfosztott személyek haladéktalanul tájékoztathassák rokonaikat és más fontos harmadik feleket fogva tartásuk tényéről és a fogva tartás helyéről, valamint az esetleges átszállításokról;
- a fogvatartottakkal szembeni rossz bánásmóddal vádolt rendőrségi és büntetés-végrehajtási tisztviselők ellen benyújtott panaszok kivizsgálását szolgáló független mechanizmusok kialakítása;
- a titkos büntetés-végrehajtási intézetek betiltása, biztosítva, hogy valamennyi, szabadságától megfosztott személyt hivatalosan elismert büntetés-végrehajtási intézetben őrizzék és hollétük ismert legyen, különösen a családtagjaik és jogi képviselőjük előtt;

- annak biztosítása, hogy a fogvatartási és vallatási eljárások megfeleljenek a vonatkozó nemzetközi és regionális normáknak;
- a körülmények javítása azon helyeken, ahol a szabadságuktól megfosztott személyeket fogságban tartják, a nemzetközi és regionális normáknak való megfelelés érdekében.
- annak biztosítása, hogy a kínzásért vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmóddal vagy büntetésért elítélt személyek a későbbiekben ne vehessen részt letartóztatott, őrizetben lévő, bebörtönzött vagy szabadságvesztéssel járó egyéb büntetését töltő személyek őrizetében, kihallgatásában, illetve ne foglalkozhassanak ilyen személyekkel; annak biztosítása továbbá, hogy a kínzással vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmóddal vagy büntetéssel vádolt személyek ügyük lezárásáig ne vehessenek részt szabadságuktól megfosztott személyek őrizetében, kihallgatásában, illetve ne foglalkozhassanak ilyen személyekkel; az ilyen intézkedéseknek bírósági eljárásban hozott bírósági ítéleten, vagy ideiglenes felfüggesztést előíró közigazgatási határozaton kell alapulniuk.

Az áldozatok rehabilitációja és a számukra nyújtott jóvátétel

- annak biztosítása, hogy a kínzások áldozatai kellő jogorvoslatban részesüljenek, továbbá hogy méltányos és megfelelő kártalanításhoz való joguknak – ideértve a lehető legteljesebb körű rehabilitációt is – érvényt lehessen szerezni;
- annak biztosítása, hogy holisztikus rehabilitáció álljon a kínzások áldozatai és családjuk rendelkezésére, ideértve az orvosi, pszichológiai, szociális és egyéb intézkedéseket is.

Nemzeti jogi garanciák megteremtése

- annak minden körülmények közötti biztosítása, hogy a kínzás útján nyert kijelentéseket, vallomásokat vagy egyéb bizonyítékokat semmilyen eljárásban se lehessen felhasználni, kivéve a kínzással vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmóddal vagy büntetéssel vádolt személyek elleni eljárásokat, ahol is felhasználhatók annak bizonyítására, hogy ilyen kijelentéseket, vallomásokat vagy egyéb bizonyítékot kényszerítettek ki;
- annak biztosítása, hogy a kijelentések, vallomások és egyéb bizonyítékok kellő alátámasztottság nélkül ne legyenek felhasználhatók bizonyítékként;
- a testi fenyítés valamennyi formájának eltörlése;

- annak biztosítása, hogy semmilyen kivételes körülmény, beleértve a hadiállapotot, a háborús fenyegetést, a belpolitikai instabilitást vagy bármely egyéb általános szükséghelyzetet, ne szolgálhasson a kínzás vagy a rossz bánásmód igazolására;
- annak biztosítása, hogy a feljebbvalótól vagy hatóságtól kapott semmilyen parancs ne szolgálhasson a kínzás vagy a rossz bánásmód egyéb formáinak igazolására;
- annak biztosítása, hogy a bűnüldöző szervek állománya, a katonai, orvosi és egyéb kapcsolódó személyzet ne legyen büntethető azért, hogy nem engedelmeskedik a kínzásnak vagy a rossz bánásmód egyéb formájának minősülő tetteket elrendelő parancsoknak.

A büntetlenség elleni küzdelem

- a kínzásért felelős, az adott állam joghatósága alá tartozó személyeket – tettük elkövetésének helyétől függetlenül – állítsák bíróság elé olyan tárgyalásokon, amelyek megfelelnek a tisztességes eljárásra vonatkozó nemzetközi normáknak, és kizárják a halálbüntetést, amennyiben az illető személyeket nem adták ki olyan államnak a büntetőeljárás végrehajtása céljából, ahol e garanciák teljesülnek;
- valamennyi állítólagos kínzási eset haladéktalan, pártatlan és hatékony kivizsgálása, a kínzásnak lehetőség szerint az Emberi Jogi Bizottság 2000/43. sz. határozatához csatolt isztambuli jegyzőkönyvvel összhangban történő dokumentálása érdekében;
- annak biztosítása, hogy a kínzás eseteire ne legyen alkalmazható amnesztia, mentelmi jog vagy elévülési idő.

Különleges védelmet igénylő csoportok

- fogvatartottakra, bebörtönzöttekre, nőkre, gyermekekre, menekültekre, menedékkérőkre, országon belül lakhelyüket elhagyni kényszerült személyekre, migránsokra, továbbá az etnikai hovatartozás, vallás vagy meggyőződés, szexuális irányultság és nemi identitás alapján hátrányosan megkülönböztetett személyek és egyéb, a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formái tekintetében különleges védelmet igénylő csoportokra vonatkozó normák és intézkedések meghatározása és végrehajtása.

A fogva tartás ellenőrzését szolgáló nemzeti mechanizmusok engedélyezése

- a civil társadalom és más független szervek, például a nemzeti szintű megelőzési mechanizmusok, a nemzeti emberi jogi szervezetek és ombudsmanok képviselői által tett látogatások engedélyezése, és annak lehetővé tétele, hogy bizalmas beszélgetést folytassanak bármely általuk választott személlyel olyan helyeken, ahol szabadságuktól megfosztott személyeket tartanak vagy tarthatnak fogva;
- olyan független és hatékony mechanizmusok kialakítása, kijelölése, fenntartása és megerősítése, amelyek keretében megfelelő és különböző típusú szakértelem áll rendelkezésre ahhoz, hogy bármely fogva tartási intézményben eredményes és bejelentés nélküli ellenőrző látogatásokat tegyenek, többek között a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából;
- a fogva tartás ellenőrzését szolgáló független mechanizmusok keretében megfogalmazott ajánlások végrehajtása.

Nemzeti eljárások biztosítása a kínzás és a rossz bánásmód eseteire vonatkozó panaszokra és bejelentésekre

- hatékony nemzeti eljárások meghatározása és működtetése a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak eseteire vonatkozó panaszokra és bejelentésekre való reagálás és ezek kivizsgálása céljából, lehetőleg összhangban az isztambuli jegyzőkönyvvel, olyan eseteket is ideértve, amelyek kapcsán bár nem érkezett a sértett által benyújtott hivatalos panasz, okkal feltételezhető, hogy ilyen cselekményre sor került, továbbá annak szavatolása, hogy az említett eljárások kellőképpen figyelembe veszik a nemek közötti különbségeket és a gyermekek különleges helyzetét;
- annak biztosítása, hogy a kínzás, illetve rossz bánásmód egyéb formáinak állítólagos áldozatait, tanúit, a kínzás eseteit dokumentáló vagy azokról jelentést tevő emberijogvédőket, valamint a kivizsgálást lefolytatókat és családjukat megvédjük az erőszaktól, az erőszakkal való fenyegetéstől vagy a megfélemlítés vagy megtorlás bármilyen más formájától, amelyre a bejelentés vagy a nyomozás alapján sor kerülhet.

Nemzeti intézmények létrehozása a kínzás megelőzése céljából

- olyan független nemzeti intézmények (például emberi jogi ombudsman vagy bizottságok) létrehozásának, működtetésének és adott esetben megerősítésének mérlegelése, amelyek hatékonyan fel tudnak lépni a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak megelőzéséért.

Az igazságszolgáltatási rendszer megerősítése

- annak szavatolása, hogy tiszteletben tartásuk a bírák, ügyészek és ügyvédek azon szerepét, amelyet a kínzás és más kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód vagy büntetés megakadályozásában játszanak, többek között az önkényes fogva tartás, a tisztességes eljárásra vonatkozó biztosítékok és a tisztességes bírósági eljárásra vonatkozó előírások, valamint az elkövetők bíróság elé állítása területén;
- az igazságszolgáltatási szervek független, pártatlan és professzionális működésének biztosítása;
- hatékony intézkedések meghozatala az igazságszolgáltatásban tapasztalható korrupció elleni küzdelem területén, megfelelő jogsegély-programok létrehozása, elegendő számú, képzett és megfelelő bérezésben részesülő bíró és ügyész megléte;
- hatékony intézkedések meghozatala a jogellenes beavatkozások – például a bírók, ügyészek és ügyvédek megfenyegetése, zaklatása, megfélemlítése és az ellenük elkövetett támadások – minden formájának megelőzése és az ilyen cselekmények elleni küzdelem területén, továbbá annak biztosítása, hogy az ilyen beavatkozásokat gyorsan, eredményesen, függetlenül és pártatlanul kivizsgálják annak érdekében, hogy a felelősöket bíróság elé állítsák.

Hatékony képzés biztosítása

- a bűnüldöző szervek állományának, a katonai személyzetnek, a szabadságuktól megfosztott személyekkel foglalkozó személyzetnek, valamint az egészségügyi (polgári és katonai) szakszemélyzetnek nyújtott képzés a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak megelőzése terén meglévő nemzetközi normáknak való megfelelés biztosítása végett;
- a nemzeti szintű megelőzési mechanizmusok és a fogva tartást ellenőrző egyéb szervek tagjainak képzése;
- annak biztosítása, hogy a bírák, ügyészek és ügyvédek képzésben részesüljenek a vonatkozó nemzetközi, regionális és nemzeti normákra vonatkozóan;
- annak biztosítása, hogy a katonaság, a biztonsági szolgálatok vagy a rendőrség számára átadott felszerelés és a részükre biztosított képzés ne járuljon hozzá a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak gyakorlásához;
- annak biztosítása, hogy a bűnüldöző szervek állományának képzése a nők elleni erőszak megelőzésével, kivizsgálásával és büntetőeljárás alá vonásával, a gyermekek jogaival és a hátrányos – például faji alapon vagy szexuális irányultság alapján történő – megkülönböztetés valamennyi formája elleni küzdelemmel kapcsolatos képzést is tartalmazzon;

- annak biztosítása, hogy az egészségügyi szakszemélyzetnek nyújtott képzési programok a kínzás áldozatává vált személyek korai felismerésére, az ilyen személyek rehabilitációjára és a kínzás dokumentálásáról szóló isztambuli jegyzőkönyv alkalmazására is kiterjedjenek.

Az egészségügyi szakszemélyzet munkájának támogatása

- az egészségügyi szakszemélyzet számára annak lehetővé tétele, hogy függetlenül és az információk bizalmas voltára ügyelve dolgozzanak, amikor kínzás és a rossz bánásmód egyéb formái állítólagos eseteit vizsgálják meg, illetve amikor szabadságuktól megfosztott személyekkel foglalkoznak;
- azon orvosok, igazságügyi orvosszakértők és egyéb egészségügyi szakszemélyzet védelme, akik kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak eseteit jelentik be;
- annak biztosítása, hogy egészségügyi szakszemélyzet a fájdalom vagy a szenvedés ellenőrzése vagy meghosszabbítása céljából semmilyen körülmények között se vegyen részt kényszervallatásokon vagy olyan helyzetekben, ahol a rossz bánásmód egyéb formáit alkalmazzák. A kínzás eseteinek dokumentálásáról szóló isztambuli jegyzőkönyv rendszeres alkalmazásának előmozdítása és ajánlása.

A megfélemlítés és a megtorlás valamennyi formájának megelőzése

- annak biztosítása, hogy semelyik hatóság vagy tisztviselő se rendelhessen el, alkalmazhasson, engedélyezhessen vagy tűrhesse el olyan szankciót vagy jogsérelmet, amelyet azért alkalmaznának valamely személlyel vagy szervezettel szemben, mert az kapcsolatban állt egy, a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése és az ellene való küzdelem terén tevékenykedő nemzeti vagy nemzetközi megfigyelési vagy megelőzési szervvel.

Boncolás lefolytatása

- annak biztosítása, hogy az igazságügyi orvos-szakértői boncolást képzett és független igazságügyi orvosszakértők végezzék a nemzetközileg elismert normákkal összhangban;
- megfelelő igazságügyi orvos-szakértői vizsgálat garantálása valamennyi esetben, amikor főgva tartott személyek súlyosan megsérülnek.

Egyéb kezdeményezések

Az EU:

- továbbra is felveti a kínzás és a rossz bánásmód kérdését, továbbá újólaj megerősíti és megszilárdítja az ellene folytatott küzdelmet a nemzetközi fórumokon, például az ENSZ-ben, az Európa Tanácsban és az EBESZ-ben. Az EU továbbra is tevékenyen támogatja az ENSZ szerveinek vonatkozó határozatait, beleértve a Közgyűlést és az Emberi Jogi Tanácsot;
- támogatja a különböző országokat a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak megelőzésével és az ellenük folytatott küzdelemmel kapcsolatos, az egyetemes időszakos felülvizsgálat során megfogalmazott azon ajánlások végrehajtásában, amelyek összhangban állnak a nemzetközi és regionális emberi jogi előírásokkal;
- támogatja az érintett nemzetközi és regionális intézményeket (például a Kínzás Elleni Bizottságot, a kínzás megelőzésével foglalkozó albizottságot, a kínzás megelőzésével foglalkozó európai bizottságot, az e területet érintő különleges ENSZ-eljárásokat), valamint hangsúlyozza, hogy az államoknak együtt kell működniük ezen mechanizmusokkal, többek között az ajánlások megfelelő végrehajtása révén;
- ösztönzi az olyan eszközökkel kapcsolatos fenntartások visszavonását, amelyek a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formái elleni küzdelmet szolgálják, illetve ha ez nem jár eredménnyel, kifogásolást emel a harmadik államok által benyújtott olyan fenntartások ellen, amelyek összeegyeztethetetlenek a nemzetközi emberi jogi eszközökkel;
- közös vagy kétoldalú együttműködést ajánl fel a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formáinak megelőzésére, valamint rehabilitációs szolgáltatások létrehozására;
- támogatja a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formái elleni figyelemfelkeltő és felvilágosító kampányokat;
- támogatja a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formái elleni küzdelem terén tevékenykedő nemzeti és nemzetközi nem kormányzati szervezetek munkáját, és folyamatos párbeszédet folytat e szervezetekkel;

- továbbra is támogatja a fõgva tartási helyeken dolgozó személyzet képzésének és a fõgva tartási helyeken tapasztalható körülményeknek a javítására irányuló projekteket, és továbbra is jelentõs támogatást nyújt a kínzás áldozatai részére létrehozott rehabilitációs központoknak szerte a világon;
- maximalizálja az általa kifejtett hatást azáltal, hogy a tagállamok jogszabályai és gyakorlatai minden tekintetben megfelelnek a kínzás és a rossz bánásmód egyéb formái elleni fellépés nemzetközi normáinak, vagy meg is haladják azokat.

Az EU adott esetben az alábbi normákra, előírásokra és elvekre hivatkozhat harmadik országokkal való kapcsolataiban a kínzást és a rossz bánásmódot illetően.

- Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata; az ENSZ által kiadott, Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (ICCPR), és annak két fakultatív jegyzőkönyve
- A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód elleni ENSZ-egyezmény (CAT) és annak fakultatív jegyzőkönyve
- A gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény (CRC) és annak két fakultatív jegyzőkönyve
- A faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló nemzetközi ENSZ-egyezmény (CERD)
- A nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetések minden formájának kiküszöböléséről szóló ENSZ-egyezmény (CEDAW) és annak fakultatív jegyzőkönyve
- Minden egyénnek az erőszakos eltűntetéssel szembeni védelméről szóló nemzetközi ENSZ-egyezmény (CPED)
- A fogyatékkal élők jogairól szóló ENSZ-egyezmény és annak fakultatív jegyzőkönyve
- Az Európa Tanácsnak az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló egyezménye és annak 6. és 13. jegyzőkönyve, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának vonatkozó esetjoga
- Az Európai Unió Alapjogi Chartája
- Az Európa Tanácsnak a nőkkel szembeni, illetve a családon belüli erőszak megelőzéséről és az ellene való küzdelemről szóló egyezménye
- Az Európa Tanácsnak a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló egyezménye (CPT), továbbá a Kínzás, Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetések Megelőzésére Létrehozott Európai Bizottság ajánlásai
- A Nemzetközi Büntetőbíróság alapokmánya
- Az ENSZ 1949. augusztus 12-i négy genfi egyezménye és azok jegyzőkönyvei, továbbá a szokásos nemzetközi humanitárius jogi szabályok

- Az ENSZ nyilatkozata a kínzásnak és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetéseknek vagy bánásmódnak alávetett személyek védelméről
- Az ENSZ nyilatkozata a nők elleni erőszak felszámolásáról
- Az ENSZ egyezménye és jegyzőkönyve a menekültek jogállásáról
- Az ENSZ nyilatkozata minden egyénnek az erőszakos eltüntetéssel szembeni védelméről
- Az ENSZ elvei a törvényen kívüli, önkényes és rögtönítélő bírósági eljárásban hozott ítélet alapján végrehajtott kivégzések hatékony megelőzéséről és kivizsgálásáról
- Az ENSZ minimumszabályai a börtönbüntetésüket töltő személyekkel való bánásmódról
- Az ENSZ alapelvei a börtönbüntetésüket töltő személyekkel való bánásmódról
- Az ENSZ elvei a bármely formában fogva tartott vagy börtönbüntetésüket töltő személyek védelméről
- Az ENSZ szabályai a szabadságuktól megfosztott fiatalok védelméről
- Az ENSZ szabályai a börtönbüntetésüket töltő nőkkel való bánásmódról és a női elkövetőkkel szembeni, szabadságelvonással nem járó intézkedésekről
- Az ENSZ nyilatkozata a bűncselekmények és a hatalommal való visszaélés áldozatainak igazságszolgáltatási alapelveiről
- Az ENSZ alapelvei a bírák függetlenségéről
- Az ENSZ alapelvei az ügyvédek szerepéről
- Az ENSZ iránymutatása az ügyészek szerepéről
- Az ENSZ minimumszabályai a szabadságvesztéssel nem járó intézkedésekről
- Az ENSZ magatartási kódexe a bűnüldöző szervek részére
- Az ENSZ alapelvei az erőszak és a lőfegyverek bűnüldöző szervek általi használatáról
- Az ENSZ elvei az egészségügyi szakszemélyzetnek, különösen az orvosoknak, a börtönbüntetésüket töltő és a fogva tartott személyek kínzással és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetésekkel vagy bánásmóddal szembeni védelmében játszott szerepére vonatkozó orvosi etikáról
- A jogorvoslathoz és a jóvátételhez való jogra vonatkozó ENSZ-alapelvek és -iránymutatások
- Elvek a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód hatékony kivizsgálásáról és dokumentálásáról (isztambuli jegyzőkönyv), amely az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága 2000/43. sz. határozatának mellékletét képezi

- A halálbüntetésre ítétek jogainak védelmét garantáló biztosítékok (1984/50 ECOSOC-határozat)
- Bécsi nyilatkozat és cselekvési terv
- Az ENSZ Kínzás Elleni Bizottságának általános megjegyzései, különösen a 3. cikkhez fűzött 1. megjegyzése és a 2. cikkhez fűzött 2. megjegyzése
- Az ENSZ Emberi Jogi Bizottságának általános megjegyzései, különösen a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 7. cikkéhez fűzött 20. megjegyzése, 10. cikkéhez fűzött 21. megjegyzése és 4. cikkéhez fűzött 29. megjegyzése, továbbá a részes államok jogi kötelezettségeiről szóló 31. megjegyzése
- A nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés kiküszöbölésével foglalkozó bizottság 12., 14. és 19. általános ajánlása
- Az emberi jogok és a népek jogainak afrikai alapokmánya és annak jegyzőkönyve (maputoi jegyzőkönyv)
- A gyermek jogairól és jólétéről szóló afrikai alapokmány
- A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetések Afrikában való betiltását és megelőzését célzó iránymutatás és intézkedések (Robben Island-i iránymutatás)
- Az emberi jogokról szóló amerikai egyezmény
- Amerika-közi egyezmény a kínzás megelőzéséről és büntetéséről
- Amerika-közi egyezmény az erőszakkal eltüntetett személyekről
- Amerika-közi egyezmény a nők elleni erőszak megelőzéséről, büntetéséről és felszámolásáról
- A szabadságuktól megfosztott személyek amerikai védelmének elvei és legjobb gyakorlata
- Az Európa Tanács egyezménye az emberkereskedelem elleni fellépésről (CETS 197.)
- A kínzás során alkalmazható áruk kereskedelméről szóló, 2005. július 30-i 1236/2005/EK rendelet
- Az EU fegyverkivitelről szóló magatartási kódexe
